

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Кафедра романо-германських мов

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ Й ОБОРОНИ**

Матеріали

III Міжвузівської науково-практичної конференції

(Київ, 25 квітня 2025 року)

Київ

2025

Редакційна колегія: А.М. ЧЕРНЯК, ректор НА СБ України, доктор юридичних наук, професор; Є. О. МЕЛЕНТІ, перший проректор (з навчальної роботи) Національної академії Служби безпеки України, кандидат технічних наук, доцент; Ю. О. РЕГА, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту НА СБ України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник; І. Л. ФЕДУН, заступник директора (з навчальної та наукової роботи) Навчально-наукового гуманітарного інституту НА СБ України, доктор економічних наук, професор; О. О. ФІЛАТОВА, завідувач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України, кандидат філологічних наук, доцент; Т. А. ПАСТЕРНАК, доцент кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України, кандидат філологічних наук, доцент; Д. В. КОНОНОВА, доцент кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України, кандидат філологічних наук, доцент; Л. В. ШОЛУДЬКО, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України. Н. М. НАЗАРЕНКО, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України; Є. О. ОПАЦЬКА, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України; І. О. ХОМА, старший викладач кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України; Т. В. ТКАЧУК, старший лаборант кафедри романо-германських мов ННГІ НА СБ України.

Матеріали III Міжвузівської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та викладання іноземних мов у секторі безпеки й оборони». Київ : Нац. акад. СБУ, 2025. 530 с.

До збірника увійшли матеріали III Міжвузівської науково-практичної конференції, присвяченої актуальним проблемам лінгвістики, сектору безпеки й оборони, теоретичного загального мовознавства, перекладознавства, провідних методик і технологій у викладанні іноземних мов, міжкультурної комунікації, сучасних підходів до перекладу.

Запропонований збірник матеріалів буде корисним для здобувачів вищої освіти, аспірантів, наукових співробітників.

Автори несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, власних імен та інших відомостей. Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.

© Національна академія
Служби безпеки України

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

<i>ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ</i>	9
<i>АГІЄНКО М. Н., НІКОНОВА В.</i> Переклад запозичених і латинських елементів німецької медичної термінології українською мовою.....	12
<i>БОРИСОВА А. Н., ХОМА І.</i> Специфіка відтворення англійськомовних абревіатур для позначення лексики суспільно-політичного спрямування українською мовою.....	15
<i>БОЖКО Р., БОНДАРЕНКО Д.</i> The peculiarities of translating idioms and proverbs in military texts.....	21
<i>ВАЛАЙТІС А. Н., НІКОНОВА В.</i> Експресивний синтаксис арабської політичної промови як проблема перекладу.....	24
<i>ВИНОГРАДОВА О. Л., НІКОНОВА В.</i> Переклад українською мовою національно-маркованої лексики в текстах англомовного суспільно-політичного дискурсу.....	27
<i>ГРАБОВА Г., ЖИХАРЄВА О.</i> Ways of terms translation in the field of dancing.....	31
<i>ГРАНЕЦЬКА А. П., ПАСТЕРНАК Т.</i> Труднощі перекладу ідіом та прислів'їв в англійській мові.....	33
<i>ГРИЦЕНКО І., НІКОНОВА В.</i> Переклад українською мовою багатокomпонентних термінологічних словосполучень у текстах англійськомовного науково-популярного дискурсу.....	36
<i>ДЕМЧУК Д., НІКОНОВА В.</i> Переклад українською мовою сучасної бізнес-лексики у текстах англійськомовного ділового дискурсу.....	40
<i>ДЕМЧУК Д., ПАСТЕРНАК Т.</i> Особливості перекладу фразеологізмів, що описують емоції та психологічний стан людей з англійської на українську мову.....	44
<i>ЖИХАРЄВА О., АНДРЕЙКО Ю.</i> Translation aspects of English phytonymic idioms.....	47
<i>ЖИХАРЄВА О., РЯБОШАПКО В.</i> Automobile transport terminology: ways of translation.....	49
<i>КЕЧА Ю.</i> Особливості відтворення термінів в сфері військової медицини.....	51
<i>КОЗАЧУК О., НІКОНОВА В.</i> Переклад українською мовою неологізмів у текстах англійськомовного мас-медійного дискурсу.....	54
<i>КОЗЯРЕВИЧ-ЗОЗУЛЯ Л. В.</i> Конфліктологічна компетентність сучасного перекладача.....	57
<i>КРИСТИЧ В., НІКОНОВА В.</i> Переклад українською мовою метафор у текстах англійськомовного публіцистичного дискурсу.....	59
<i>КУЩ М.</i> Загальні проблеми перекладу та шляхи їх подолання.....	64
<i>МУСОРИНА О., ОПАЦЬКА Є.</i> Військові звання Франції та способи їх відтворення українською мовою.....	68
<i>МУСОРИНА О., ХОМА І.</i> Способи перекладу військових звань армій США та Великої Британії.....	71
<i>НЕЧАЙ С.</i> Машинний переклад і штучний інтелект: вплив на міжкультурну комунікацію.....	75
<i>ПАРХОМЕНКО В., НІКОНОВА В.</i> Переклад українською мовою епітетів у текстах англійськомовного мас-медійного дискурсу.....	77
<i>ПАРХОМЕНКО В., ПАСТЕРНАК Т.</i> Лексичні труднощі перекладу ідіоматичних виразів: порівняльний аналіз.....	81
<i>ПОБЕРЕЖНА Д., ПАСТЕРНАК Т.</i> Загальні проблеми перекладу та перекладознавства.....	83
<i>ПОТАПЧУК О., АНТОНЕНКО В.</i> Основні підходи до перекладу політичних реалій.....	86

<i>КОЗАЧУК О, ПАСТЕРНАК Т.</i> Гендерні аспекти міжкультурної комунікації в англomовних країнах....	169
<i>МЕЛЬНИК А.</i> Тематичне функціонування аббревіатур у німецькомовному медійному дискурсі.....	173
<i>МІСЮРА І.</i> Intercultural communication as a critical component of national security in a globalized world...	178
<i>ПОНОМАРЕНКО І., ХАРЧЕНКО М.</i> Мова американської реклами: формування споживчих звичок та менталітету.....	181
<i>СЕРГІЄНКО Т., КРАПЧАТОВА Я.</i> Англійська мова як інструмент культурної дипломатії України.....	185
<i>СКОВОРОДЕЦЬКА Р.</i> Аббревіатура в сучасному електронному спілкуванні.....	190
<i>СТЕЦЕНКО В.</i> Міжкультурна комунікація в умовах війни та міграції.....	194
<i>ТАРАНЕНКО А.</i> Сучасний англomовний сленг в соціальних мережах України.....	196
<i>УСОВІЧ А.</i> Номінативне поле концепту пам'ять у турецькому художньому дискурсі.....	200
<i>УСАТА Я., КРАПЧАТОВА Я.</i> Роль англійської мови як мови міжетнічної комунікації.....	203

СЕКЦІЯ 4. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ІДЕЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

<i>АНДЕРСОН І. В.</i> Фразеологізми – віддзеркалення світогляду народу: поляки про себе та інших.....	207
<i>ЛИТВИНЕНКО О., ЛАТИШЕВ Р.</i> Metaphors in the field of firefighting terminology.....	210
<i>СЕМЕНЮК О.</i> Semantic specificity of phraseological units with ethnocultural components in epistolary discourse. (a case study of the correspondence between W. Churchill and F. Roosevelt).....	213

СЕКЦІЯ 5. МЕДІЙНА ЛІНГВІСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

<i>БЛОКОНЬ М., НІКОНОВА В.</i> Функціонування військової лексики в німецькомовному медіа дискурсі.....	217
<i>ГІЧКО А.</i> Особливості використання стратегій і тактик мовленнєвого впливу в сучасних турецьких ЗМІ.....	221
<i>ГРИЦЕНКО І.</i> Медійна лінгвістика та кібербезпека: мова як зброя та щит.....	225
<i>ДЕНИСЕНКО К.</i> Основні аргументативні дискурсивні стратегії сучасного французького медіа дискурсу.....	229
<i>ЄГОРОВА О., СОТНІКОВА К.</i> Резилієнтність у мові, мовленні та медіа дискурсі: психолінгвістична перспектива.....	232
<i>КАРАСЬ І.</i> Риторика інавгураційної промови Дональда Трампа.....	238
<i>КОЛЕСНИЧЕНКО Н., ХОМА І.</i> Лексико-семантичне поле англomовного концепту «war» як мовне явище.....	244
<i>КОСТАЩУК О.</i> Медіа як інструмент інформаційної війни: мовні стратегії та маніпуляції в умовах військової агресії рф проти України.....	250
<i>КУСТОВСЬКИЙ О., ФІЛАТОВА О.</i> Лінгвістичний аналіз розмови президента України та президента США.....	253
<i>КУЧИНСЬКА А., ХОМА І.</i> Медійна лінгвістика та репрезентація концепту «війна» в англomовних засобах масової інформації.....	255
<i>МАКАРУК С., ХОМА І.</i> Зміна значень військових термінів під впливом сучасних подій в англomовному середовищі.....	259
<i>МУСОРИНА О., ДЬОМКІН О.</i> Деякі аспекти перекладу військової лексики.....	263

Ольга ЛИТВИНЕНКО, доцент

Роман ЛАТИШЕВ, старший викладач

Національний університет цивільного захисту України

METAPHORS IN THE FIELD OF FIREFIGHTING TERMINOLOGY

Traditionally, metaphors are considered to be emotionally marked word combinations, and therefore inherent only to artistic, particularly poetic, speech. Nowadays many of the researchers have come to a conclusion that metaphorical word combination is one of the most “powerful tools of reasoning” [1], thus admitting their inherence in the language of science. In our research, we would like to shift the emphasis to the use of metaphors in the scientific and technical field as well, in particular in the sphere of firefighting terminology.

As it is well-known, metaphors are used to describe an object or a phenomenon comparing them to a different one having something in common [2]. This requires using the word or the word combination in the figurative, not the “direct” meaning, at the same time allowing to describe the object in a more precise way. For example, this is how the term “cell”, introduced by Robert Hooke, appeared in the 17th century [1]. Four centuries later, in 2020, the term “Genetic scissors” [3] appeared in the field of chemistry, using the external similarity of an object and its functions.

Similar phenomena are observed in the field of English firefighting terminology, especially among terms related to the names of equipment and mechanisms. Usually, the metaphors describe the object according to its inherent features (appearance, function, use) [4]. We suggest that these terms are classified into five groups: 1) metaphors related to clothes, 2) metaphors related to food, 3) metaphors related to buildings and structures, 4) metaphors related to the parts of the body, 5) animalistic metaphors. As the object of our research, the textbooks “Firefighter. Career Paths” [5] and “English Reading Practice for SESU Learners” [6] have been used.

- 1) Metaphors related to clothes:

a hose cap – “a device used to seal the end of a hose line” [5];

a hose jacket – “an outer part of a hose usually made of woven cloth or rubber” [5].

2) Metaphors related to food:

pancake collapse – “the result of exterior walls failing to support the structure” [5].

3) Metaphors related to the buildings and structures:

a hose bridge – “mechanical ramps permitting vehicle tires to roll over top of hose” [5],

a hose bed – “part of fire engine where hose is stored for transport and easy access” [5],

a water hammer – “a surge of pressure created by opening or closing water system valves quickly” [5],

a gate valve – “indicating and non-indicating valves that are opened and closed to control water flow” [5],

a tower ladder – “a ladder which has a boom with a basket attached” [5].

4) Metaphors related to a human body:

a head – the top part of a tool, e.g. an axe,

a heel – the ground part of a ladder,

a siamese – “a device that connects two or more hoselines to one line with a valve to prevent water loss” [5].

5) Animalistic metaphors:

a dog – “a locking mechanism on an extension ladder that prevents a section from sliding down” [5],

a ram – “a heavy metal tool that is used by two or more people to break through a door, wall, or other barrier” [5].

Learning English firefighting terminology can be of great interest if paying particular attention to the metaphorical terms which are related to clothes, structures and parts of body. Metaphors in this case help remembering the terms and creating an analogous image which describes the object most precisely.

References:

1. Reynolds A. Metaphors and Science. In: Understanding Metaphors in the Life Sciences. Understanding Life. Cambridge University Press; 2022:1–13. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781108938778>.
2. Salomao A. Metaphors in Science: How Figurative Language Helps Science. URL: <https://mindthegraph.com/blog/metaphors-in-science/> (дата звернення: 14.04.2025).
3. Genetic scissors: a tool for rewriting the code of life. URL: <https://www.nobelprize.org/uploads/2020/10/popular-chemistryprize2020.pdf>.
4. Taylor C., Dewsbury B. On the Problem and Promise of Metaphor Use in Science and Science Communication. J. Microbiol. Biol. Educ. 2018 Mar 30;19(1):19.1.46. DOI: 10.1128/jmbe.v19i1.1538. PMID: 29904542; PMCID: PMC5969428. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5969428/> (дата звернення: 13.04.2025).
5. Evans V., Dooley J., Williams M. Firefighter. Career Paths. Express Publishing, 2016.
6. English Reading Practice for SESU Learners. Практичний посібник з розвитку навичок читання за професійним спрямуванням (цивільний захист) для самостійної роботи слухачів курсів англійської мови / Уклад.: К. І. Шихненко, С. В. Шестопалова, Д. В. Костенко. Київ: ІДУНДЦЗ, 2024. 100 с. URL: http://psi.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-movnoi-pidgotovky/recomend_eng/dodatok2_English_Reading_Practice_for_SESU_Learners.pdf (дата звернення: 13.04.2025).